

VLINDERBLOEMIGEN ALS MOTOR VOOR INNOVATIE EN GRENSOVERSCHRIJDENDE KETENONTWIKKELING IN BIO

Wintererwten, welke mengteelten zijn geschikt?

ALGEMENE KENMERKEN

- // Dit is een overgangsgewas bij de teeltrotatie: het wordt gezaaid na een gewas dat weinig stikstof achterlaat en als voorteeft van een stikstofbehoevend gewas.
- // Kies koudetolerante cultivars (bv: Fresnel, Flokon, Furious, Aviron, ...).
- // Voorkeur voor lichte en diep bewortelbare bodems. Vermijd zeer droge, zeer natte en anaerobe bodems.
- // Gevoelig voor Aphanomyces en anthracnose.
- // Gevoelig voor temperaturen >30°C in combinatie met droogtestress tijdens de bloei. Dit kan leiden tot afsterven van de bloemen en mislukte bloei.
- // Bindt stikstof uit de lucht als het stikstofgehalte in de bodem minder dan 60 kg N/ha bedraagt.
- // Past goed in de werkplanning; zaai- en oogstperioden vallen buiten die van de belangrijkste voorjaars- of zomergewassen.
- // Het beheer, van zaaien tot oogsten, kan gebeuren met machines geschikt voor de graanteelt.
- // Kies een mengpartner met een vergelijkbare afrijping, want erwten verliezen hun zaden vrij snel bij rijpheid.

TEELT- TECHNIEK

Zaai

Niet te vroeg zaaien, van 15/10 tot 20/11 afhankelijk van de regio. Zaaidiepte 3 tot 5 cm in pure teelt en ongeveer 3 cm in mengteel.

Onkruidbeheersing (einde winter - lente)

Interventie met wiedege, roterende wiedege of lepelwieder in voor opkomst en tot stadium 2 tot 5 blad. Meest doeltreffend als nadien 2 tot 3 dagen goed weer volgt. Niet meer ingrijpen wanneer de ranken goed zijn ontwikkeld en zich aan elkaar vasthaken. Schoffelen kan nog later in de teelt, mits zaai op rijen.

HERFST

WINTER

LENTE

ZOMER

Vorbereiding van de grond

Vernietigen van groenbemester of gewasresten, ploegen of niet-kerende grondbewerking om een los zaaibed en een poreuze structuur te verkrijgen (ontwikkeling wortels en wortelknollen)

Zaaidichtheid

Zie keuzetabel 'Ik kies ervoor om...'

Oogst

Bij 16-18% vocht
Instelling maaidorser:
Dorskorf 10 mm
Lineaire snelheid 10m.s

Ik kies ervoor om...

Pas op voor het nemen van risico's in koudere gebieden

EEN PRODUCT DAT RIJK IS AAN PEULVRUCHTEN TE OOGSTEN

- Zorg voor een **laag stikstofgehalte** (< 60 kg N/ha) in de bodem bij zaai.
- **Voortelten die de voorkeur genieten:** granen, maïs, etc.
- **Te vermijden voortelten:** peulvruchten, tijdelijk grasland, groenten, aardappelen, koolzaad, mengteelten met veel vlinderbloemigen, enz.

EEN EVENWICHTIG PRODUCT TE OOGSTEN

- **Vrij flexibele positie** in de gewasrotatie
- **Vermijd een hoog stikstofgehalte** vóór de zaai van de mengteelt

EEN PRODUCT RIJK AAN GRAAN TE OOGSTEN

- Zorg voor een **hoog stikstofgehalte in de bodem** (> 60 kg N/ha) bij zaai
- **Zonder bemesting** de voorkeur geven aan gewassen die N-rijke bodem nalaten als tijdelijk grasland, aardappel, vlinderbloemigen of sommige groenten ...
- **Met bemesting:** vrijere keuze van perceel

PLAATS IN DE TEELTROTATIE

Hou rekening met de instandhouding en de verspreiding van bodemgebonden ziekten als je terugkeert met een zuivere teelt van vlinderbloemigen en respecteer 5 jaar tussen 2 teelten veldbonen, erwten of lupinen en 7 jaar tussen 2 teelten linzen.

De mengteelt met granen lijkt echter de ziektedruk te verlagen. Er wordt onderzoek gedaan om dit wetenschappelijk aan te tonen: mogelijkheid om verschillende soorten elke 2 tot 3 jaar af te wisselen of de verhouding binnen een mengsel met dezelfde soorten te variëren.

Voorbeelden: 1) mengteelt met een groot aandeel veldboon, 2 jaar later dan gevolgd door een mengteelt met een laag aandeel veldbonen.

2) waardplanten voor *Aphanomyces* afwisselen in de gewasrotatie

(Hoog risico: luzerne, zomererwten, linzen - middelmatig risico: wintererwten, wikke, esparcette - geen risico: veldbonen, lupine). Bij gevoelige soorten is er ook een verschil tussen de cultivars.

MEEST GESCHIKTE SOORTEN VOOR MENGTEELT

- Haver, gerst, vroege tot halfvroege tarwe, triticale, vroege tot halfvroege spelt

- Haver, gerst, vroege tot halfvroege tarwe, triticale, vroege tot halfvroege spelt

- Haver, gerst, vroege tot halfvroege tarwe, triticale, vroege tot halfvroege spelt

ZAAIDICHTHEID WINTERERWTEN

- Droge eiwiterwten: 80 zaden/m² (50%) (90 % van de zuivere dosis)

- Droge eiwiterwten: 45 zaden/m² (50%)
- Voedererwten: 10 tot 15 zaden/m²

- Droge eiwiterwten: 25 tot 45 zaden/m² (30 tot 50%)
- Voedererwten: 8 tot 10 zaden/m²

De zaaidichtheid van het graan hangt af van het effect van de voortelt (vlinderbloemigen als voortelt of voor-voortelt), de hoeveelheid stikstof in de bodem na de winter en het risico op veronkruiding van het perceel.

Ik kies ervoor om...

EEN PRODUCT DAT RIJK IS AAN PEULVRUCHTEN TE OOGSTEN

EEN EVENWICHTIG PRODUCT TE OOGSTEN

EEN PRODUCT RIJK AAN GRAAN TE OOGSTEN

ZAAIDICHTHEID VAN HET GRAAN OF ANDER MENGGEWAS

- **30 %** van de normale zaaidichtheid
- **20 %** bij grote hoeveelheid stikstof in de bodem na de winter
- **40 %** in geval van hoge onkruiddruk

Zaaidichtheid bij zuivere teelt:

- 250 kg/ha voor spelt
- 400 zaden/m² voor andere graansoorten

- **75 %** van de normale zaaidichtheid voor triticale, tarwe, spelt, emmertarwe

- **50 %** voor gerst
- **80 %** voor granen gecombineerd met voedererwt

Zaaidichtheid bij zuivere teelt:

- 250 kg/ha voor spelt
- 400 zaden/m² voor andere graansoorten

- **75 tot 100 %** van normale zaaidichtheid voor triticale, tarwe, spelt, haver

- **50 tot 75 %** voor gerst
- **80%** voor granen gecombineerd met voedererwten

Zaaidichtheid bij zuivere teelt:

- 250 kg/ha voor spelt
- 400 zaden/m² voor andere graansoorten

NZOOMEN OP MENGTEELTEN

Keuze van mengteelt met:

Voordelen

Beperkingen

Tarwe

- Garandeert de bakkwaliteit van de tarwe onder invloed van de vlinderbloemigen
- Gemakkelijke triage

- Minder goede onderdrukking onkruid bij mengteelt rijk aan erwten
- Kies een tarwecultivar die vroeg of half vroeg afrijpt

Spelt

- Goede onkruidonderdrukking

- Triëren voor menselijke voeding en éénmagige dieren is moeilijker wegens het risico op een product met zowel gepelde als ongepelde zaden
- Kies een speltcultivar die vroeg of halfvroeg

Haver

- Gemakkelijke triage

- Gemengde soort enkel geschikt voor veevoer (opeenvolgende triage stappen zijn duur)

Naakte haver

- Toegevoegde waarde (menselijke voeding en diervoeder)
- Productie havervlokken
- Gemakkelijke triage

- Moeilijkere opslag door hoog vetgehalte

Perspectieven en werkpunten

- Zaadvermeerdering naast zuivere teelt, ook in mengteelt toestaan
- Genetische selectie voor meer ziekteveerbaarheid

Rassen

Droge eiwiterwt (gele korrel):
Flokou, Fresnel

Droge eiwiterwt (groene korrel):
Aviron

Oogstadvis

Bij een mengteelt vermijdt men beter overrijpheid, om gebroken bonen/erwten (die het sorteren bemoeilijken) tot een minimum te beperken.
«Het is beter om ongedorst graan te hebben dan gebroken bonen. Je kunt de ongedorste aren nog altijd nadorsen na het sorteren.»

De ventilatie hangt af van de soort waarmee gemengd wordt: 100% bij zuivere teelt, 80% bij granen, 50% bij linzen, 30-0% bij kleine zaden zoals vlas en huttentut.

symbiose-interreg.eu

PROJECT ONDERSTEUND DOOR

SymBIOse

FINANCIËLE PARTNERS :

TECHNISCHE PARTNERS :

Met steun van het Europees Fonds voor Regionale ontwikkeling